СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК L. Ч. 186. Джерзі Сити, Н. Дж., пятниця, 4-го вересня 1942. No. 186. Jersey City, N. J., Friday, September 4, 1942. VOL. L.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

Ф. Б. І. ОЧИЩУЄ УРЯДНИКІВ, КОТРИМ КОМІТЕТ ДАЄСА ЗАКИНУВ ПІДРИВНУ РОБОТУ

ВАШИНҐТОН. — Головний прокуратор Ф. Бидел заявив перед конґресом, що Федеральне Бюро Інвестиґацій переглядало кілька тисяч випадків, в котрих конґресовий комітет Даєса закидав ріжним державним урядникам звязки з підривними неамериканськими орґанізаціями і показалось, що величезна більшість тих закидів цілковито неоправдана. Для Комітету Даєса, говорив Бидел, вистарчало взяти адресат котрої небудь підозрілої орґанізації і всіх людей на адресаті зачислити до „підривних елементів". З одної листи „підозрілих", що начисляла 1,121 осіб, федеральні аґенти знайшли лише двох винуватих. А з усіх три і пів тисячі випадків лише 36 було винуватих і вони вже усунені з урядових позицій. Решта була цілковито невинувата. Бидел закликав конґрес, щоб його комітети краще виконували свою роботу і не поступали легкодушно, бо це потягає за собою велику витрату часу і шкоду для поодиноких осіб. Він вкінці представляв труднощі, звязані з тим, котру орґанізацію уважати за „підривну"? Хоч комітет Дайса начислив стільки підозрілих людей, але він не завдавав собі труду точно означити, котру орґанізацію уважає підривною. Це теж забрало Федеральному Бюрови довгий час усталити. Воно вкінці усталило й уважає за підривні 47 орґанізацій, в них комуністичну партію, разом з її підорґанізаціями, та німецький націстичний бунд, разом з його співзвучними орґанізаціями. Серед них є 12 чисто комуністичних, або фронтово-комуністичних, дві американсько-фашистівські, вісім націстичних орґанізацій, дві італійсько-ф[illegible]ські і 21 японських орґанізацій.

ЛАВА ПРИСЯГЛИХ ДЛЯ ШПИГУНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — Державний прокуратор зарядив створення „блу-рибон" великої лави присяглих, котра має занятись розглядом шпигунської орґанізації, що працювала на терені стейту Пенсилвенія, й займалась добуванням ріжних воєнних таємниць, саботажами і т. п. Серед обвинувачених вже знаходиться 50 осіб.

ЗАСУДЖЕНО БАРА НА 30 ЛІТ.

НЮАРК. — Суд призначив Карлови Барови, що бував дістатись з Німеччини до Америки в цілі шпиґунства, кару 30 літ тюрми. Суддя заявив, що хоч в Німеччині за той проступок відразу засудженої чоловіка на смерть, то в Америці він дістає лише 30 літ. За той час, говорив суддя, Бар матиме подастатком часу, щоб розкрити всіх своїх спільників, якщо це правдою є, що він мав бажання видати все американським властям. Бо дотепер, говорив суддя, хоч Бар оборонявся тим, що мав намір видати все властям, він не видав нічого і нікого.

ПІВ МІЛІОНА АМЕРИКАНСЬКОГО ВІЙСЬКА ЗА ГРАНИЦЕЮ.

СИНСИНАТІ. — Перед ветеранами чужих воєн, асистент департаменту війни, МекКлой, заявив, що дотепер Америка вислала на чужі території пів міліона війська. Те військо далі пливе за кордон. Та хоч це велика сила, то фактично це ще є нічого. Америка ще не розпочала своєї дійсної боротьби, говорив МекКлой.

НАКС ПРО БОРОТЬБУ З СУБМАРИНАМИ.

ВАШИНҐТОН. — Секретар фльоти, Накс, на пресовій конференції заявив, що війна з субмаринами на Атлянтійськім океані ще далеко від розвязки. Накс заявив, що в останніх часах, безсумніву, число затоплених кораблів значно зменшилось. Але, додавав він, субмарини все так поступають: коли в даній місцевости їм стає дуже гарячо, вони переносяться в інше місце, де лекше атакувати і затоплювати торговельні кораблі. Тому треба сподіватись, що по теперішній передишці вони появляться десь в іншім місци і знов зачнуть затоплювати кораблі Обєднаних Держав. Американські збройні сили пильно слідкують за тим. Та хоч вони не надіються, що субмарини можна буде колинебудь цілком зігнати з океанів, то з другого боку вони певні є, що ті субмарини не будуть аж такою перешкодою, щоб не можна було через них осягнути перемоги.

КОМУ ВІРИТИ?

НЮ ЙОРК. — Джозеф Ґилспай, голова нюйорських unемплоїд...

Епископ Андреа про Военне Замирення

ШІКАҐО. — Перед католицькими представниками 16 американських держав виголосив промову арґентинський епископ Міґуель де Андреа. Він казав, що повоєнне замирення мусить бути оперте на свободі, справедливости і демократії. Кожна держава мусить дещо зреsiґнувати із своїх суверенних прав, щоб у той спосіб дати силу понаддержавній орґанізації, котра завідуватиме справедливо ріжними світовими справами. Теперішня боротьба за будучий лад в світі зводиться до питання: інтернаціоналізм, чи націоналізм? Оба ті поняття, коли доведені до крайности, говорив епископ Андреа, є шкідливі. Їх треба здушити в їхній крайній формі всюди: в сильних державах і слабих. По попередній світовій війні, говорив він далі, Версайський договір був цілковитою невдачею. Але годі за те винувати лише творців цього миру. Їх штовхали до того маси, що були затронені двома названими крайностями. Інші католицькі представники говорили, що Обєднані Держави виграють цю війну, але по ній не будуть будувати ладу на мести, тільки на високих християнських засадах.

СТУДЕНТСЬКИЙ КОНҐРЕС В ВАШИНҐТОНІ

ВАШИНҐТОН. — Тут розпочав чотиродневні наради конґрес світового студентства. Серед представників є й такі, котрих матірний край знаходиться в війні з Америкою. До останніх належить італійська делеґація, котру вислав туди створений недавно „вільно-італійський Комітет", очолюваний бувшим італійським міністром закордонних справ, ґрафом Сфорцою. Є теж трьох представників з Советів, серед них Людмила Павличенко, котра заявила була перед журналістами, що є українкою, далі — Володимир Поглинцем і Н. Красаваченко. Советські делеґати вдома вславились партизантською боротьбою з німецькими наїзниками. Конґрес привітали представники американського уряду, а суддя найвищого суду Джексон виголосив промову, в котрій сказав, що теперішня війна розкриває перед молоддю великі можливости творити такий суспільний лад, котрий буде їм до вподоби. Тепер нема вже сумніву, що по цій війні буде новий лад, говорив він. Але ходить про те, чий той „новий лад" буде? Цеї пятниці виголосить до конґресу промову президент Рузвелт.

ВИЇЗД АМЕРИКАНСЬКОЇ МІСІЇ ДО БРАЗИЛІЇ

ВАШИНҐТОН. — На запрошення бразилійського уряду виїздить до Бразилії місія знавців, котрі мають помогти бразилійському урядови зорґанізувати всю свою воєнну господарку на воєнну стопу. Ходить про побудування заведень, при помочи котрих можна було б використовувати для воєнних цілей величезні природні багацтва Бразилії.

Американські Летуни Помагають Здержувати Наступ Ромеля в Єгипті

КАІРО. — Аліянтські оборонні лінії в Єгипті держаться далі, хоч ґен. Ромель кинув проти них велику силу танків. В обороні відзначаються американські летуни, що бомбардують не тільки наступаючі частини, але теж і постачання.

СОВЄТИ ПІД СТАЛІНҐРАДОМ У ТЯЖКОМУ ПОЛОЖЕННЮ

МОСКВА. — Ґен. фон Бок кинув 150 танків у те вузьке місце в районі Котельникова, куди продерлись німці ще давніше. Советські частини знищили 30 танків і ставили довго сильний опір, а вкінці знову мусіли дещо податись взад. Німецькі звідомлення подають, що німецькі війська є вже на 12 миль від Сталінґраду, та що продерлись до Волги.

АМЕРИКАНЦІ В БЕЛЬҐІЙСЬКІМ КОНҐО

ЛОНДОН. — Бельґійська пресова аґенція подає, що до Бельґійського Конґа в Африці прибули американські війська, які населення в Леопольдвил щиро повитало, подивляючи їхнього духа і виеквіпування.

НАЦІСТИ ПРОВАЛЮЮТЬСЯ ЕКОНОМІЧНО

ЛОНДОН. — Обговорюючи економічне положення самої Німеччини, як і тих країв, що є під націстівською окупацією, міністерство економічної війни добачує, що Німеччина знаходиться в дуже поганому економічному стані й вже те одно може її добити.

ЗГИНУВ ЗЯТЬ МАДЯРСЬКОГО РЕҐЕНТА

ЛОНДОН. — Щойно недавно оповіщено, що на советськім фронті згинув як летун син Гортія, реґента Угорщини, а тепер подають, що згинув теж і його зять, граф Юлій Кароль, що мав стати його наслідником. Кароль походить з одної з найстарших родин.

РОМЕЛЬ, ОСЬ І МИ ТУ. — Американці, вояки, одіті в нові шоломи, висівши з транспортового корабля в Єгипті, стають у ряд до першого обіду в Африці. Американці вже видимо воюють плече об плече з британцями на пустині. (Радіова світлина, переслана з Каїра до Лондону, а звідти до Ню Йорку).

ЛОНДОНЦІ ВИТАЮТЬ ЕНТУЗІЯСТИЧНО АМЕРИКАНСЬКИХ ВОЯКІВ

ЛОНДОН. — Сотки тисяч мешканців Лондону забули за війну і бомби та вийшли на вулиці міста, щоб повитати американських вояків, що переходили головними вулицями до славної Ґілдгол на лонч-повитання, влаштоване управою міста. Найбільше оплескували маринарів, як кажуть тому, що ще у всіх є в живій памяти геройські бої на Соломонських островах. Кореспонденти передають ріжні сцени радости, виявленої британцями, головно жінками. Лорд мейор Лондону, сер Джан Лорі, приймав гостей з великою старосвітською помпою. Ґенерал Лі, заступник ґен. Айзенговера, начального команданта американських військ на европейськім континенті, заявив, що ґен. Айзенговер не може бути присутним через „незвичайно важні справи", але запевнив в його імені, що американські вояки не вернуть до дому скорше, поки не буде осягнена повна перемога над ворогами. Антоні Іден, британський міністер заграничних справ, підкреслив, що перемога Аліянтів „приверне европейському континенови свободу". Якіб не були недомагання англійців, казав Іден, але одно є в них святе: повага до права і заключених договорів та порядочність у відношенню до людей.

ГІТЛЕР ВІДГРОЖУЄТЬСЯ РЕПРЕСІЯМИ.

ЛОНДОН. — Німецький комунікат подає, що Гітлер зарядив, щоб заковувати руки британських вояків і офіцирів, що попали в полон в Дієп, на так довго, поки британська команда не знесе розпорядку про звязування рук німецьким полоненим. Це, як каже німецький комунікат, мало бути заряджене щодо німецьких полонених з Дієп на те, щоб німецькі вояки не могли понищити своїх паперів. Британська команда подає, що не знає нічого про такий розпорядок і про те, щоб звязували руки німецьким полоненим. Якщоб такий розпорядок хто видав, кажеться далі, то він буде негайно знесений. Та так є, що недавно тому німці обвинувачували британців несправедливо в тому, що в Єгипті не дають води до пиття німецьким полоненим так довго, поки вони не відповіли на поставлені їм питання. Британська команда відразу відповіла, що це є видумка і неправда.

ПІДГОТОВКА ДО ДРУГОГО ФРОНТУ.

ЛОНДОН. — Ніхто вправді не балакає у війську про „другий фронт", але вже кожний знає, що ідуть поспішні приготовання до інвазії. Рейд на Дієп показався успішним і це прискорило виконання пляну властивої інвазії. Британські острови перемінено тепер на британсько-американську базу, звідки тепер будуть розпочаті проти Держав Осі властиві воєнні операції.

В ДАНІЇ ПОВНО САБОТАЖІВ.

СТОКГОЛЬМ. — Данський премієр, Вільгельм Буль, заповів, що якщо саботажі проти німців будуть далі продовжатись у тих розмірах, що досі, то їх не буде судити данський суд, а німецький, а тоді каратимуть уже за них смертю.

ПОВІСИЛИ ЧЛЕНА І. Р. АРМІЇ.

БЕЛФАСТ (Північна Ірляндія). — За вбиття констабля Петрика Морфі даровано кару смерти пятьом членам підпільної Ірляндської Републиканської Армії, а одного з них, Томаса Вилиємса, років 19, повішено. Це дало притоку подекуди до виявів обурення. Між іншим обкидувано камінням автомобіль, в якому їхав американський офіцир. А до двох американських вояків, що знайшлися в товпі в Белфаст, кричали „Чому не йдете домів?". Не знати ще, звідки взялись ті два вояки в місті, коли була дана американським воякам гостра заборона не виходити того дня до міста. Повішений Вилиємс, як казав священик, вмирав спокійно, погодившись з судьбою, „якщо така Божа воля, та якщо цього вимагає добро Ірляндії".

ВИЛКІ ВЖЕ В ЄГИПТІ.

КАЇРО. — Прибув літаком до Єгипту Вендел Л. Вилкі, особистий представник президента Рузвелта, що обіде Близький Схід, а також відвідає Сталіна, для якого везе лист від президента.

ЖИДИ ВИГИБАЮТЬ В ЕВРОПІ.

ЛОНДОН. — Юнайтед Прес подає, що Гітлер знищив досі два міліони жидів в Европі й рішений вигубити їх не тільки в Европі, але в цілому світі. Кажеться далі, що в чеських таборах і тюрмах є до 50,000 жидів, що „гинуть як мухи". А з 40,000 жидів у Празі, остало тепер всього 15,000.

В НІМЕЧЧИНІ МОВЧАТЬ ЩОДО ЯПОНІЇ.

БЕРН (Швайцарія). — Великі політичні переміни, що діються тепер в Японії, збуваються націстівською пресою кількома словами. Це впадає в очі, бо загально в світі припускають, що ті зміни звязані з евентуальним нападом Японії на Совети.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзі Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Theree months	$2.50

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Війна Проти Панування

Ен О'Гер МекКормик, обговорюючи боротьбу Польщі з Німеччиною, як і те, що по впадку Польщі польська армія далі існує і далі бореться завдяки польському націоналізмови і тому духови, що є проти панування чужих над польським народом, порушує таку важну проблєму, що є загальної натури. Це проблєма панування одних над другими.

Ен МекКормик стверджує, що не зважаючи на всі методи терору, спроба Гітлєра запанувати над польським народом, не вдається. Але каже вона, ось те змагання Німеччини, що представляє собою велику силу супроти обезброєної Польщі, є теж виявом і того стану, який існує в цілому модерному світі, де сила хоче заважувати і рішати. Ось тому, каже вона, треба доконче знайти щось таке, що ту силу гамувалоб і брало в охорону як слабші держави, так і поодиноких громадян.

Вона далі каже, що сьогоднішня війна є нічим іншим, а тільки продовженням тої війни, що вибухла в 1914. році. Це війна 20-го Віку, яка ведеться проти панування. Цього, каже вона, не розуміли ще якслід великі держави в 1918. році, але тепер і вони це ясно бачать, бо переконались, що коли сила має заважувати, то доходить часом до того, що навіть дуже сильний може бути загрожений у своєму існуванню. З цього виходить, що треба світ орґанізувати на інших принціпах. І треба, щоб люди і держави поставились одним фронтом проти панувань одних над другими.

Ен МекКормик думає, що теперішня боротьба ведеться за такі принципи і за такий порядок у світі, та що ті, що будуть заважувати у новому світовому порядку вже згідні щодо цього, що має наступити ось така перебудова в світі.

З свого боку можнаб додати, що нічого кращого не требаб надіятись, якщоб таке могло дійсно статись. А вже найбільше повитав би таку переміну порядку в світі поневолений український нарід, який ніяк не годен позбутись „панувань" і який постійно падає жертвою грубої сили.

Щоб з того всього не вийшло, але вже те добре, що про такі речі тепер говорять і пишуть далеко виразніше, як це ділось минулої світової війни. Тому саме є надія, що все те відібється голосним відгомоном і при мировім столі та не буде заглушене імперіялістами і закритими чи явними визнавцями грубої сили і диктатур.

Війна проти панувань — це одно з найкращих окреслень цілей і завдань цеї війни. Це мова, яка промовляє до розуму і серця усіх свободолюбних людей. Така мова це заповідь перемоги Обєднаних Держав.

ВИМІНА МОЗКІВ У ЯПОНСЬКІМ МІНІСТЕРСТВІ

Японське радіо розголосило, що японський міністер заграничних справ Шіґенорі Тоґо уступив зо свого становища та що його місце заняв премієр ґенерал Гідекі Тоджо. Про Тоґа сказано, що він зрезиґнував з особистих причин, а про Тоджа, що він плянує створити велико-азійське міністерство. Цю заяву знавці Сходу й Японії вважають висказами, які є типічними для японської урядової мови, а які мають на цілі закрити перед світом великі посунення в Японії. Які саме посунення криються за цею невиною мовою, це власне стараються тепер відгадати люди, що знають Японію з першої руки.

Щодо Тоґа, то передовсім замітним є, що він був колись японським представником у Німеччині та приготовляв японсько-німецьке зближення. З цього дехто робить висновок, що переміни в японськім міністерськім кабінеті означають ослаблення німецьких впливів чи охолодження між Японією й Німеччиною. Це означало би далі, що японська правляча верства так захопилася своїми перемогами на Сході, що вона не вагається вести далі свою гру самостійно, не оглядаючися на союзників. Хоча це не виключене, але менше правдоподібне. По всякій можливості, усунення Тоґа було лише вислідом інших посунень, а саме обняття керми заграничних справ ґенералом Тоджом.

Цей саме Тоджо мав уже в своїх руках теки премієра й міністра війни. Коли до цього він тепер ще прибирає теку міністра заграничних справ, то бачимо тут передовсім збирання як найбільшої влади в руках одної людини, явище, відоме нам з Італії, Німеччини, з історії таких людей, як Мусоліні й Гітлер. Є це отже зовсім звичайне посунення диктатора, що бажає зконцентрувати як найбільшу владу в свої руки. Тоґо втратив керму заграничних справ передовсім тому, бо Тоджо хоче бути неподільним паном японської політики, в краю й заграницею.

Це ще одначе не виясняє питання, чому саме переведено в японськім міністерськім кабінеті ті переміни якраз тепер. Що саме за мент наступив тепер для Японії, що він виправдує такі переміни? — питаються люди, що пробують угадати на віддаль мотиви японської диктатури. Ці назагал схиляються до думки, що японська диктатура почувається передовсім ніяково супроти останніх подій на фронтах. Японський уряд оголосив був свого часу, що він розбив американську морську силу наглим нападом на Перл Гарбор. Він дав до зрозуміння, що захоплення Австралії це лише питання часу. Почувши такі звідомлення, японці мусіли потім бути немало здивовані, почувши, що американська фльота, розбита під Перл Гарбором, нагло воскресла на Соломонових островах. Щобільше, там японці потерпіли свою першу більшу невдачу, яку японський уряд хоче закрити перед своїм народом. але про яку японці можуть догадатися, коли японський уряд не поведе акції проти Австралії, що певно сталося би, якби операції на Соломонських островах покінчилися би справді японською перемогою, як про це говорив був японський уряд. Зрештою, думаючим японцям могло би піддати в сумнів урядові заяви вже й це, що американська армія почала операції так скоро після Перл Гарбора, себто в часі, котрий був закороткий на якінебудь поважні направки для воєнних кораблів. Іншими словами, між японцями мусять бути люди, які бачать, що ґенерал Тоджо й його стратеґіки помилялися в своїх стратеґічних обчисленнях, та які догадуються, що на дорозі Японії до Австралії стала якась загорода, яка її туди не пускає.

Так представляється в даний мент ситуація, з котрої японська диктатура пробує найти вихід. Як догадуються люди, що знають Японію, японська диктатура, вдаривши головою об забороло на дорозі да Австралії, шукає поля для здобутків в іншому напрямі. Виходило би, що японський уряд буде в цьому випадку поступати так, як це колись один німецький журнал сказав про німецьку державну політику: аби закрити скандал у внутрішній політиці, робиться скандал у заграничній, а коли виявиться скандал у заграничній політиці, закривається скандалом у внутрішній. Звісно, що того роду закривання скандалів скандалами часто вдається в громадянствах і народах, у котрих нема явної публичної критики громадського життя.

Щождо питання, в котрому напрямі буде шукати японська диктатура нового поля для загарбання, то тут покищо нема розходжень. Каже відомий заграничний кореспондент „Ню Йорк Таймса" Ото Толишас, котрий має за собою визначний досвід у Японії: „Найближчим й найбільше льоґічним полем добутків для Японії є Сибір". Потвердження цього догаду находить Толишос у фразах про Велику Азію, вжитих Тоджом підчас церемоніяльного перебрання міністерства заграничних справ: аджеж Японія не може створити так званої нею „Великої Східно - азійської Сфери Співдобробуту", не загарбавши Австралії й Сибіру й не усунувши всіх інших баз для можливих нападів на неї.

У подібний спосіб дивляться на ситуацію й китайські обсерватори, котрі звісно теж мають багато досвіду з японцями, аби могти про них говорити авторітетно. Вони підчеркують, що Тоґо переговорював з Росією й довів до угоди між Японією й Росією, а Тоджо ненавидить Росію. Китайські публіцисти кажуть, що вони ждали нападу на Росію вже здавна; від часу, як Японія потерпіла невдачі в поході до Австралії, вона потребує просто конечно відвернути увагу нападом на Сибір. Приготовляючися до того нападу, японська диктатура мусить у першу чергу усунути того міністра заграничних справ, що був автором невтральностевого пакту з Росією, котру тепер Японія приготовляється ударити своїм звичаєм у спину. У нормальній країні такі невдачі, як невдачі коло Соломонових островів, покінчилися би уступленням міністра війни або премієра; в диктаторській Японії вони кінчаться тим, що диктатор, винуватий за авантуру, яка скінчилася невдачою, дістає вищу ранґу, а уступає міністер, котрого особа є невигідна для нової авантури, яка має замаскувати стару.

Багатомовна Новинка

„Ди Вол Стріт Джорнал" з 28. серпня ц. р. приносить з Вашингтону таку багатомовну новинку:

„Кожний чоловік, фізично здатний до боротьби, впродовж двох наступних літ буде в однострою. Плянована сила армії і фльоти переходить раніше усталене число чоловіків (в віці від 18 до 45 року життя), фізично здатних носити зброю. Це є причиною заклику Стимсона до старших чоловіків голситись до армії. Пропонована сила армії і фльоти (що є таємницею), піднесена вище всякого числа, котре ми лише собі уявили. Злучені Держави Америки заступлять Росію, як вербункову стацію сил звернених проти Держав Осі. Поборові відтягнення внаслідок праці й осіб на удержанні, зникнуть. До 1944 року майже одиноким мірилом буде здібність носити зброю. Заряджено вербунок: 1) залишених іще нежонатих чоловіків; 2) жонатих чоловіків без дітей; 3) жонатих чоловіків з одною дитиною і т. д. В кожній ґрупі працівники в военним промислі підуть останні".

Та маленька новинка говорить дуже багато. Вона першусього говорить, що щойно впродовж двох наступних літ американська армія осягне свойого вершка. Зрозуміло, що щойно тоді Америка зачне цілою своєю силою вдаряти. Новинка далі говорить, що Америка заступить Совети, коли ходить про вербування вояків. Що станеться з Советами за той час, та новинка не говорить нічого. На всякий випадок ясно сказано, що це на плечі Злучених Держав Америки спаде головний тягар війни. Це Америка на всі світові фронти мусітиме висилати своїх вояків, щоб загородити шлях аґресії Німеччини, Італії і Японії.

Секретар війни Г. Стимсон недавно підніс границю віку чоловікам, бажаючим вступити добровільно до армії. Тепер і 50-літні можуть голоситись до армії, як що є фізичного здоровля, або мають якесь спеціяльне знання, що його може добре використати армія. Стимсон закликав громадян, щоб користали з цього права й громадно голосились до армії, бо людей в молодшому віці треба використовувати в активній боротьбі.

Американські дотичні власти вже кілька разів перестерігали загал, щоб він готовився до того, що багато чоловіків піде до війська й справи удержування родини не йтимуть у рахубу. На адресу жінок тих чоловіків вони кілька разів заявляли, щоб ті вже тепер готовились до праці і власним трудом заробляли самі на себе, а навіть на родини. Жінки з дітьми повинні радити собі так, щоб дітей віддавали для опіки комусь іншому, своїм родичам, або до захоронки, котрі будуть в чимраз більшім числі появлятись. Працюючи десь у якімсь кориснім занятті жінка втой спосіб виповнить двояку добру роботу: вона буде сама себе удержувати, а також буде виконувати щось корисного, потрібного нині для зусиль війни.

Можливо, що такий стан речей викличе нарікання в деяких жінок, бо це, безперечно, заставить їх зносити ріжні невигоди. Алеж це війна і в війні кожний мусить зносити невигоди, а багато мусить навіть своє життя віддавати. Як можуть домашні жадати від свойого мужа, сина, чи батька, щоб він вмирав на фронті за них, за рідний край, коли вони сами в запіллю не хочуть навіть наразитись на певні невигоди?

Ця війна це далеко жахливіший бизнес, ніж багато людей собі з цього здає справу. Багато громадян перестороги президента та інших американських мужів, що „ми знаходимось в найнебезпечнішій хвлині нашої державної історії", бере собі легко, мовляв, це лише фрази, обчислені на чуттєве розбурхання людей. Це не фраза, а правда. Це боротьба на смерть, або життя. Вона вимагатиме від кожного громадянина найвищих зусиль, найбільшої жертви.

В Анґлії на початку війни також думали, що це жарт. Майже рік по розбиттю Польщі, на заході не було фронту: Французькі вояки разом з німецькими купались в Рені, недалеко лінії Мажина. В Анґлії був цілковий спокій, а французько - анґлійські місії, що закуповували ріжні воєнні матеріяли в Америці, не поспішались, а торгувались за кожний цент з американськими фабриками. Цент для них тоді був дорожчий від часу і вони його легкодушно марнотратили. Не минув рік, а Франція вже лежала роздавлена на лопатках. А ще за кілька місяців посипались тисячі бомб на анґлійські міста.

В дещо подібнім настрою знаходиться нині багато американців. Вони теж думають, що війна так далеко поза ними, що сюди ніколи не загостить, та їх особисто ніколи не зачепить. Зачепить вона нас усіх. Коли не безпосередньо — кулями і бомбами — то посередньо, вимагаючи від нас ріжних посвят у майні і труді. До цього мусимо всі готуватись. Замісць нарікати на обставини і воркотіти на трудноіщі, котрі війна зо собою приносить, краще братися до праці, заздалегідь поборювати труднощі, а коли їх не можна побороти — без нарікань їх зносити.

Коваль Бога Ранку

(Словенська казка).

Давно-давно, коли по - півночі вже минуло пару годин а небо було безхмарне, коли зорі починали зникати з неба, бо десь там далеко за горами-долами пробуджувалося сонце, тоді все приїзджав на білому коні гарний юнак — бог Ранку. Приїзджав сповіщати, що сонце вже пробудилося та небаром за ним прийде на землю і світло. У скорому бігу все зачервонілося лице Бога Ранку, а куди лиш переїзджав, усюди зашевеліла сила та краса.

Гарний його білий кінь так скоро скакав горами й долами, що кожного ранку здирав собі золоті підкови. Тому бог Ранку мав свого власного коваля. Він щодня перед сходом сонця підковував коня. Коваль жив на верхах гір і всенький день не мав іншої роботи, лише вчасним ранком мав уставати та підковувати білого коня бога Ранку. Сили мав багато, навіть забагато й тому, хоч роботи ніякої не мав і за дня зайшов до кузні. Мав там шмат заліза завбільшки найбільшої смереки. Залізо розігрів і став його клепати лише так для забави. Коли зі заліза стали летіти іскри, в усьому підгірю думали люди, що то лискавки. Коли вдарив велитенським молотом, в усьому підгірю думали, що то загреміло.

Зрештою коваль цей був добрий чоловік. Коли побачив, що на полонинах задрімали чабани, волів не забавлятися, щоби лише не перервати їх сну.

Помало став старітися, а як раз перед сходом сонця бог Ранку привів свого коня, в кузни ще й не світилося, бо коваль заспав.

— Що з тобою, вірний мій слуго? — спитав бог як пробудив його — що тобі сталося, що ти сьогодні заспав? Таж того ніколи не бувало з тобою!

— Гм, старіюся, — сказав коваль — та певно тому зморив мене сон. Я не такий, як ти, що маєш вічне життя, ніколи не втомишся, ніколи не постарієшся. Навпаки, ти з кожним днем гарніший, молодший та свіжіший. Досить я вже начекався на тебе в мому житті.

На це призадумався бог Ранку.

Признав, що коваль вірно служив йому довгі роки й усе вдячно вставав зараз по півночі, щоб золоті підкови на час були готові.

І бог Ранку постановив винагородити коваля.

— Вірно служив ти мені, — сказав йому — тому я хочу відвдячитися тобі. Вибери собі три бажання, я їх тобі сповню, хочби які вони були.

Коваль довго не надумувався та зараз найшов собі три бажання:

— Коли хочеш, то подаруй мені таку посудину, з якої молоко ніколи не витече. Дай моїй грушці перед хатою таку силу, щоби ніхто не міг із неї злізти, коли вилізе на неї. хіба тоді, коли я сам дозволю йому злізти. Та дай моїй кузні силу, щоби до неї чужі лише крізь дірку від ключа могли війти.

Бог Ранку вдивився, що його вірний коваль тільки такі дрібниці, малі річи жадав. Та що обіцяв, мусів сповнити.

Коваль був тепер уже спокійнесенький, що з посудини ніколи не виллється молоко. Могтиме собі випити, коли йому захочеться та зможе ним погостити кожного, хто зайде до нього.

Та старівся, старівся коваль, а раз відвідала його Смерть, щоби — каже — вже раз зібрався на той світ, бо вже досить старий.

Коваль Смерть красненько привитав і сказав їй: 2

— Ну, то добре! Зараз збираюся, та я ще хотів би востаннє попоїсти собі грушок. Тому вилізь на цю грушку перед хатою та принеси мені зо дві.

Смерть вилізла на грушку — та щож, злізти назад не може. Просила, просила коваля, та він нічого , наче глухий, лише своїм залізом забавляється. Аж як уже пройшло кілька днів, Смерть не перестала просити, щоби пустив її з грушки, бо — повідає — старі люди мусять мучитися й не можуть умерти, коли вона тут. Щойно тоді підійшов коваль до грушки.

— Коли пообіцяєш, що ніколи по мене не прийдеш, то я тебе пущу — сказав коваль.

Смерть щиро приобіцяла те все, бо за тих кілька днів, що мусіла пересидіти на грушці, багато праці занедбала. Врадувана злізла з дерева та втікала долиною, навіть не обернулася, лише на кінці долини, коли йому закричала:

— Тому, що ти не хотів зі мною йти, гірко будеш жалувати, бо пішлю до тебе чорта.

Коваль не брав погрози за жарт. Пішов у кузню, зняв міх і поставив його перед дірку від ключа. Він знав, що ніхто до нього нікуда не може ввійти, тому тільки перед діркою від ключа чекав на чорта.

Як чорт вліз крізь дірку, неждано найшовся в міху.

Коваль завязав міх, поклав його на ковалі та найтяжчим молотом давай по ньому бити. А бив його дуже, аж поки чорт не приобіцяв, що вже ніколи по нього не прийде.

І вже не прийшов.

Лише закричав до коваля, як із ковала висвободився:

— За те я тебе навіть до пекла не пущу!

Та коваль усе старівся, навіть посудина з молоком не тішила його, рад був умерти. Та щож — коли ні смерть, ні чорт не важилися вже прийти по нього!

Вкінці сам вибрався до неба.

Застукав гарненько до небесних воріт і думав, що вже раз відітхне собі.

Та тільки що побачили, зараз зачинили перед ним ворота.

— Не можу впустити тебе, вірний слуго, ти за життя ніколи сюди не просився — сказали йому.

Що мав робити? Вибрався неборак до пекла.

Та як чорти дізналися, що йде коваль, схопив їх страх, скоро зачинили ворота та пустили на нього пекольного пса, та чи хотів чи ні, мусів вернутися і від пекольних воріт.

Вернувся назад до своєї кузні, бо вже не знав, що йому почати.

Як так сидів собі зажурений на самоті, прийшов післанець і сказав, що затратився ключ від небесних воріт. Душі не можуть дістатися до неба, тому хай чимскорше зробить другий ключ.

Коваль не дався довго просити. Післав післанця на грушку й там задержав його, поки не зробив два ключі.

Один ключ дав післанцеві, а з другим сам вибрався до неба та вже відтам ніколи не вернувся.

День Праці

Рік 1887. замітний в історії організованого робітництва Америки тим, що в тому році, 21-го лютого, стейт Орегон проголосив перший понеділок у вересні стейтовим святом. До того часу, починаючи з 1883-го року, найбільша тогочасна робітнича організація, Лицарі Праці, святкувала цей день як „День Праці". За прикладом Орегону пішли в томуж році стейти Колорадо, Ню Джерзі, Ню Йорк і Месечусетс. Їх слідом пішли пізніше всі інші стейти, так, що сьогодня перший понеділок вересня є загальним державним святом.

В 1887. році організоване робітництво було невеличкою горсткою в порівнанні з сьогоднішним станом. В обидвох головних робітничих організаціях, — Американській Федерації Праці і Конґресі Індустріяльних Орґанізацій, — у залізничних братствах і в незалежних юніях находиться тепер більше як 10 міліонів робітників.

Орґанізаційний рух серед робітництва почався був ще на довгий час передтим, заки День Праці проголошено державним святом. Домагаючись права для робітників висловлювати свої домагання через власну орґанізацію, цей рух був частиною боротьби широких народніх мас за волю, яка ведеться вже століттями і триває дотепер.

Яка це була боротьба і яке значіння має досягнута вже робітнича воля у розбурханому війною світі, про це дуже яскраво й зрозуміло говорить Френк П. Ґрагам, один з чотирьох представників громадянства в Державній Воєнній Раді Праці. Він висказав свої думки на цю тему подаючи свою правничу оцінку відносно суперечки між сталевою юнією і меншими сталевими компаніями (т. зв. „Мала Сталь"). Він заявив:

„На самому початку того гітлерового реєстру, на якому є призначені на знищення демократичні установи, находяться: церква, парлямент, промислові спілки і робітничі юнії. Їх знищення потрібне для того, щоб прочистити шлях націстичній диктатурі. Ті чотири установи є осередками і двигунами тих сил, які створили чотири періоди у боротьбі людства за волю. Право людини орґанізуватись у самоуправні ґрупи було досягнене через довгу боротьбу в ділянках релігії, політики, промислу й торговлі, та праці.

„Боротьба індустріяльних робітників за право орґанізуватись та за те, щоб законодавчі установи, суди й корпорації признали їм це право, становить останній розділ у безперервному демократичному змаганні людства за вільність гуртуватись біля якоїсь великої потреби. Рух трудових мас проти великих перешкод, з метою здобути хоч частину права рішати про своє власне життя, є одним з найбільших рухів останнього століття та осередком змагання за волю і демократію в наших часах.

„Свобода й незалежність робітничих юній є по своєму змісті суто американська. Вистачить пригадати, як горстка релігійних паломників, шукаючи волі орґанізуватись на те, щоб молитись Богу по своїй совісті, прибула на непривітне побережжа Месечусетс. Після страждань у цьому краї, за мало відомим океаном, вірні своїм ідеалам побожности і самоуправної релігійної орґанізації, вони зробили своїм героїзмом відомий Камінь у Плимавт одним з угольних каменів самоуправи в Америці.

„Рік перед тим, як „пілґримс" прибули до Нової Анґлії, анґлійський шляхтич, Едвин Сендіс, підняв перед Лондонською Компанією, що висилала кольоністів до Америки, домагання, щоб поселенці у Вирджінії мали право на самоорґанізацію. Не дуже то далекозорі члени компанії противились тому й казали, що ціле кольонізаційне підприємство пропаде, коли ті працюючі люди матимуть право співрішати про умови свого життя і праці. Та освічений ідеалізм Сендіса переміг той острах, що його проявляли „практичні бизнесмени" того часу.

„Таким чином повстало перше законодатне зібрання у Новому Світі. І демократична ідея про самоуправну політичну орґанізацію, яка зродилась тут вперше над рікою Джеймс Ривер у старій Вирджінії, а пізніше найшла вислів у федерації американських стейтів, тримає далі високо свій прапор над цілим західним світом.

„Свобода і забезпечення права всіх людей орґанізуватись вільно у церкви, сойми, корпорації і робітничі юнії є частиною тих основних понять, які разом складаються на те, що ми називаємо „американською волею" і що є підставою того, за що ведеться теперішня війна.

„Гітлер хоче знищити свободу в Америці і вільні основні установи демократії у цілому світі. Боротьба за свободу і забезпечення робітничих юній є тому частиною розбудови демократії в Америці та в модерному світі; тому змагання за цю свободу юній належить до тих головних справ, за які тепер ведеться війна між Обєднаними Державами і Державами Осі". — („ФЛІС").

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

ДІТРОЙТ, МІШ.

З Українського Відділу Американського Червоного Хреста.

Річні збори українського відділу Амер. Червоного Хреста відбулись 19. червня 1942. в Інтернешенел Сентер. Український відділ А. Ч. Х. зістав заснований два роки тому, одержав чартер та вручив представникові А. Ч. Хреста український жовто-блакитний прапор, який до сьогодні пишається в головній кватирі А. Ч. Х. між прапорами інших европейських народів. Хто інтересується і читає наші часописи, мав нагоду довідатись, що Український Відділ зробив в минулому році свого існовання. Тепер подаємо дальші вісти тільки на те, щоби наш загал знав, що той відділ А. Ч. Х. продовжує свою працю в ще більшому числі активних членок і в якнайліпшім порядку, згідно з вказівками головної кватири А. Ч. Х. Він старається орґанізувати українське жіноцтво в свої ряди, щоби ми не лишались позаду інших національностей, але заслужити собі таке признання як інші, що масово вступають в ряди А. Ч. Хреста і працюють для нього з великим запалом.

Зо звіту праці Українського Відділу А. Ч. Х. довідаєтесь, що наше жіноцтво працювало дуже щиро. Зорґанізовано чотири нові ґрупи шиття в тих частях міста, де українкам найблищче сходитись на шиття. Таким чином маємо в Дітройті пять ґруп, де шиють всякі потрібні річи і виробляють сведри. Український Відділ має 16 своїх машин до шиття, а 10 машин випозичених.

Відділ брав участь у збірці 2-міліонового фонду, який припав Дітройтському А. Ч. Х. Відділ зібрав по округах міста Дітройту $1,100.00, а українські орґанізації зложили $1,271.00. Разом Український Відділ А. Ч. Х. передав до офісу А. Ч. Х. $2,371.00.

Зорґанізовано ґрупу на Гемтремк в Українській Хаті, котра скінчила курс першої помочі „Ферст Ейд".

Брали теж участь у збірці, яку зарядив А. Ч. Х. для американських ветеранів. Крім цього урядив кілька підприємств, як чайні вечерки, бенкет, чи „бінґо", а все це в користь А. Ч. Хреста. Тому членки Українського Відділу дали щире признання урядови відділу за його працю і до уряду знову вибрано бувшу голову, паню Марію Савран, а на заступниці голови: паню А. Ганиш на Східну Сторону, а паню Р. Драґінда на Західну сторону міста. Рекордовою секретаркою в українській мові вибрано п-ну Анастазію Королишин, фінансовою секретаркою паню М. Сена, касієркою паню А. Стецько, а секретарку в анґлійській мові рішено вибрати на наступних зборах.

По виборі уряду були короткі наради над дальшим пляном праці. Рішено урядити концерт на користь А. Ч. Х. на 27 вересня і попрошено паню Стефанію Цимбаліст занятись програмою концерту.

Підчас концерту буде вручення спеціяльних відзнак відпоручником А. Ч. Х. тим 23. членкам, що виробили 50 або більше годин при шиттю. Будуть визначні бесідники, солісти, український Дівочий Хор під управою молодої тут родженої диригентки, Стефанії Андрусевич, як теж будуть українські танцюристи. Програма буде багата і цікава. Всі членки Українського Відділу мають явитись в униформах А. Ч. Х., а концерт відбудеться в Українській Хаті при Ґрейлінґ, Гемтремк, Міш.

Український Відділ А. Ч. Х. закликає все українське громадянство міста Дітройту і околиці до участи в згаданому концерті, як також взиває, щоби масово вступали в ряди Українського Відділу А. Ч. Х. і жертвували свою працю для цеї гуманітарної орґанізації, якою є А. Ч. Хрест, що помагає всім, хто тої помочі потребує і як рідна мати обтирає сльози, завиває рани і піклується всякими нещасливцями, чи то на полю битви, чи взагалі в біді та нещастю.

Багато між українським жіноцтвом є таких матирей, сестер, жінок, наречених, що мають своїх синів, братів, мужів і любих в Американській Армії. Всі ці вояки потребуватимуть нашої помочи. Тому Український Відділ кличе до всіх: Вступайте громадно, не відкладайте, бо може бути запізно. Америка, наша прибрана батьківщина, знаходиться в воєнній заверусі і потребує вашої помочи. А ви, як вірні горожанки цього краю, не відмовляйтесь від праці, бо інші життя вже дають за нашу долю і волю.

Вступайте до українських ґруп А. Ч. Х. в кожній части міста, де вам ближче й вигідніше.

Шиття починається в перший четвер в місяці вересні. На Західній Стороні міста в таких місцях: в Укр. Народ. Домі на Мартин улиці, в Укр. Горож. Клюбі на Сікат і Укр. Мішіґанській Лізі на Мішіґан улиці. На Східній Стороні міста Гемтремк: в Комюниті Гавз на Генлей улиці і на Меґдуґел в парохіяльній домівці.

В останнім часі, зорґанізовано ґрупу з молодих дівчаток, котрі тоже будуть працювати для А. Ч. Х. в Укр. Народ. Домі на Мартин.

Подається до відома українському загалови міста Дітройту і околиці, що в місяци вересні в головнім офісі А. Ч. Х. будуть подавані інформації в українській мові, як віднайти свою рідню в ріднім краю, та довідатись, чи жиють. Покищо не подається точної дати, коли будете могли осягнути згадані інформації, але це буде проголошено в Українських Домах і церквах. Слідіть за тим.

Українки! Український Відділ А. Ч. Х. просить вас не легковажити закликів відділу, але по змозі приходити громадно на шиття, а там не тільки причинитись своєю працею до так доброго діла, але ще навчитесь шити і робити сведри. Інструкції, як плести „сведри" подає тут роджена українка, панна Стефанія Данилишин.

Український Відділ в числі 5. ґруп сповняє свої обовязки з доброї волі, а розуміючи вагу теперішної воєнної небезпеки, ми бажалиб, щоби якнайбільше число нашого жіноцтва, не тільки старших віком, але і тут роджених жінок і дівчат, вступали в ряди Українського Відділу А. Ч. Х. і помогли своєю працею так гуманній справі.

Хай жовто-блакитний прапор наших батьків, що пишається в головному офісі А. Ч. Хреста в Дітройті поміж прапорами інших народів, буде гордий, що ми так завзято працюємо для такої гуманної орґанізації як Американський Червоний Хрест.

Кличемо до українок по всіх місцевостях Америки: Закладайте українські відділи А. Ч. Х. і працюйте з охотою для великої й доброї справи.

За всякими інформаціями щодо Українського Відділу А. Ч. Х. звертайтесь до пані М. Сковрон, голови Українського Відділу А. Ч. Хреста. Її адреса така: 2701 COMMOR ST., а телефон: TO 7-7183.

За Український Відділ А. Ч. Хреста:

Анастазія Королишин,
рек. секретарка.

ЯПОНСЬКИЙ ДИКТАТОР.

Японський премієр Тоджо, що недавно тому заставив Тоґа уступити з посту міністра заграничних справ і перебрав його теку на себе. Це його робить неподільним диктатором Японії і вказує на наміри японських мілітаристів атакувати Сибір.

ПОСВЯЧЕННЯ НОВОГО ІКОНОСТАСА в Українській Церкві св. Тройці, 1745 Вашінґтон евеню, **Бронкс, Н. Й.,** відбудеться при співучасти позамісцевого священства **в неділю, 6. вересня ц. р.** По Службі Божій **обід.** Просимо на цю оказію всіх.

о. Петро Журавецький.

Хочуть Переселити Голяндців на Схід

ЦІРІХ (Швайцарія). — ОНА подає, що тут одержано ґазету провідника голяндських націстів, Антона Музерти, в якій він зробив заяву, що за втрату Голяндської Індії голяндці дістануть землі балтійських країн та інших територій на сході Европи.

В статті говориться, що німці мають замір створити на східних землях малу буферну державу між словянським народом і німецьким. Для того хочуть виселити з Голяндії три міліони голяндців, які мали зробити з тих земель те саме, що зробили голяндці з Бурми і Суматри. „Голяндці показалися добрими кольонізаторами, яких подивляв цілий світ", говорить Музерт, а тепер німці хотять використати їх в своїх плянах кольонізації завойованого ними сходу.

Музерт заповідає своїм землякам, що боротьба між марксизмом і капіталізмом буде тривати довго, але обіцяє їм, що як Гітлер виграє війну, то вони відгравати́муть велику ролю в перебудові Европи. Вони тоді будуть творити частину ґерманських народів, що обійматимуть німців, голяндців, шведів, норвежців і данців, що то будуть під проводом Адольфа Ґітлера.

НАСТУП НА НІМЕЦЬКІ ПОЗИЦІЇ. — Драматична світлина представляє відділ російських піхотинців з автоматичними рушницями, що наступають на ворожі позиції, десь на російському фронті. Піхоту, як бачимо, піддержують і частинно закривають повзи. (Світлина, переслана з Москви).

РЕЙДЕР.

Ґенерал Евенс Ф. Карлсон, що доконав удачного рейду на остров Мейкин. Він є членом дорадчої ради китайських промислових кооператив, що кермує допомогою для жертв війни в Китаю.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

WILKES-BARRE, PA. — The St. John Baptist Saciety, Branch 223, will hold their Third Quarterly meeting on Sunday, Sept. 6, 1942, after High Mass at St. Peter & Paul Ukrainian Church Hall. The Pres. Mr. J. Barnas urges that all members attend this meeting for some very important matters to be discussed. Theo. Hrynikiw urges all members to make the monthly payment or they will be suspended. — John Hrencecin, Rec. Sec.

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

Сезон на Устриці

У багатьох околицях краю вже дається відчувати недостачу мясив кращих якостей, і люди, що займаються справою харчу, шукають способів заради на цю недостачу. У своїй заяві з приводу недостачі мяса Союз Ресторанників виступив з бюлетином, у котрому радить населенні зараджувати собі на недостачу мяса вживанням іншої відповідної страви; у цей сезон Союз Ресторанників звертає увагу на устриці („ойстерс"). Коли Союз каже в своїм бюлетині: „Устриці добрі й добрі для вас, а прецінь за багато людей за них у минулому забувало", то це в значній мірі відноситься до наших людей, які, звісно, не маючи в старім краю багато досвіду з морем і морською їдою, не знали й устриці як правильної їжі.

Тимчасом заява Союзу Ресторанників припадає якраз на початок устричного сезону. Люди, що їдять устриці, знають популярну балачку, що сезон на устриці триває через місяці, що мають у своїй (англійській) назві „ар", себто починається місяцем вереснем, а кінчається квітнем. Ця балачка одначе не зовсім відповідає правді, бо відноситься вона властиво до середньо-атлянтійських стейтів, у котрих час розпладу устриць триває від мая до серпня. Цей сезон одначе триває в Чізепік Бей від квітня до жовтня. Зате в Савт Каролайні починається вже й в березні, а в Флориді навіть у лютім. Середньо-атлянтійські стейти одначе все ще являються мірилом сезону, бо ця полоса дає на ринок найбільше устриць, три рази більше, ніж усі інші полоси разом.

Навіть люди, які устриці не їли, знають, як вона виглядає. Подібна вона на річні шкорупняки, які наші люди в старім краю звали черепахами. Іззовні устриця має дві тверді шкаралупи. У середині шкаралуп заховане мясо, що становить поживу для різних звірят та людей. На ринок приходять устриці з двох жерел: з природних устричних піль і зо штучних. У багатьох околицях світа устриці ростуть ще „дико"; це вони живуть так в Америці, там їх може збирати кожний, що має на це лайсенс. Одначе майже всі устриці на американському ринку походять зо штучних піль, на котрих їх ростять люди, які тим тільки й займаються. До Ню Йорку майже всі устриці приходять зо Заливу Лонґ Айленда, де є коло 55,000 акрів під управою устриць, себто мілин у морю, загороджених для хову устриць. Управа устриць відбувається після добре випробованих правил. Звичайно вони родяться в теплих водах Заливу недалеко побережа стейту Конетикоту, звідки їх по трьох роках продають устричним „фармерам", котрі переносять їх на свої загороди й „садять" („плент"). Доперва по пятьох роках, підчас котрих „фармері" роблять усе можливе, аби устриці захоронити перед численними ворогами, між котрими найбільший є та морська тварина, що виглядає як велика звізда, приходять жнива. Коли прийде час збору, устриці вибирають з морського дна відповідними залізними черпаками, що є немовби побільшенням граблів; їх бракується, сортується на три величини й висилається, або в шкаралупі або вже виняті, торговцям устриць по краю.

Цю складну управу устриць придумали, кажуть, винахідчиві китайці яких дві тисячі років тому. Потреба її тому, бо устриця належить до пород, що дуже легко псуються. Новонароджена устриця (по англійськи зветься „спет" або „фрай") це немовби легко в воді пливаюча гусільниця, не довша, як одна сто-пядесята частина цаля. Лише одна одиниця на кожний міліон таких живин виростає на дозрілу устрицю й дістається на ринок. Всіх інших поїдають всякого роду вороги, риби, інші морські звірята, навіть інші устриці. Ті, що пережили першу молодість, скоро осідають на твердший ґрунт моря, причіпляються до нього й живуть далі осілим, але все ще небезпечним життям. Яке небезпечне життя, видно хочби з того, що в деяких морських заливах устриця зовсім зникла, а в Чізепік Бей збір устриць нині це лише одна пята частина збору в 1885. році. Балачку про те, що устриці можна їсти лише в місяці, в котрих англійськім імені є буква „ар", придумано власне на те, аби захоронити устрицю перед знищенням в ті місяці, коли вона множиться.

Збори устриць в околиці Ню Йорку є нині на половину менші від збору устриць пядесять літ тому, але це зменшення збору походить звідти, що довкола Ню Йорку багато вод федеральний Уряд Публичного Здоровля проголосив занечищеними, а через те й заборонив брати з них устриці. Устриця саме живиться всім тим, що їй морська вода приносить, головно так званими „діятомами", дрібнесенькими ростинками, що свобідно пливають у морській струї. Коли трапиться сухий рік, таких ростин у воді мало, і в такі роки устриці теж виходять худі. Колиж трапиться мокрий рік, такий, як цей, то в морській воді є багато „діятом" і тоді устриці приходять на ринок грубі, мясисті й товсті.

Не дивлячись на ріжні релігійні заборони їдження устриць, устриця, за свідоцтвом федерального Бюра Риболовлі, належить до найпоживніших харчів. Мясо устриці просто не має відпадків, а кромі цього дає багато поживи. Через свої органи устриця пропускає денно коло сорок ґальонів морської води, з котрої вона витягає всяку поживу. Через те устриця багата на залізо, мідь, йодину й вапняк. Устричне мясо багате на вітаміни А, С, Д і В. З тих причин устриця заслуговує на те, аби з нею запізналися й ті, що її не знають.

ТАРЗАН, ч. 629. Арешт Тарзана.

В хвилині, як товпа кричала на адресу Тарзана: „Вбити його!" — завзята бабуня Ейкерс станула поруч Тарзана.

„Там, далеко в Тексас, ми вже перестали лінчувати навіть конокрадів. А нема нічого гіршого від конокрада", заявила вона.

Вказуючи на Тарзана, вона продовжала: „За мої гроші він дістався сюди, на корабель. Тепер в нещастю я стою побіч нього".

Тут втрутився капітан і сказав: „Я арештую його і в першім порті передам владі". Та чи був капітан певним що допливе до першого порту?